

volum Pujol-Puntí, 40)

Els estudis etimològics sobre els mots d'aquest radical han patit d'haver tingut massa poc en compte el verb català, antic i arrelat, i massa, certs noms en *rac-*, d'importància més local però pertanyents a llengües més ateses pels romanistes nòrdics. Aquests elements nominals no tots són estranys al català: tort. *raca* «alguna cosa, profit» (BDC III, 10). Mentre el verb *recar* és estrany a les Illes, això no ho és: AMAlcover usà bastant sovint *treure raca d'una cosa* per a 'treure'n profit' (BDLC XIII, 2, XIV, 145), i d'ell pot ser la frase «que de pertot hagin de *treure raca*» que AlCM cita de *La Ignorància* (1880 i tants) sembla ben infundat declarar això «castellanisme inadmissible» com fa AlCM (per més que s'acosti a algun ús del cast. *raja*)

Cosa potser suggerida a Moll perquè això s'usa a Mall, i a diversos llocs i ambients del Prnc, altres que el de Tort. (citats en l'article), però no a Menorca; en canvi a Eiv: *řákò* 'interès' vaig sentir espontàniament a la vella mare del Sr. Rector de St. Mateu d'Albarca, i després m'ho confirmava un home entès, d'aquest poble tan escaritat en la costa penya-segada de l'illa «sí, no ho diuen gaires, però encara és conegut», 1963. I el DAG n'aporta altra fraseologia mallorquina: «*tocar o treure raca* d'alguna cosa: llevarse algo por malos medios», «*raques*: petits presents que se solen fer a la gent de servei, especialment en els vestits vells dels amos, sabates etc *guany tantos pessetes i les raques*». Faria ja de mal creure que homes tan conscients de la llengua genuïna com eren MrnÀguiló i AMAlcover, no se n'adonessin si això era alguna imitació castellanada *Recutxer* mall S. 'deixalles de menjar'.

Conclusió provada per l'important derivat *racós*, que sentim tant sovint i una mica pertot en el Migdia del Prnc.:² «en aquella casa són molt *racosets*» ho recordo de molta gent de cap a Reus, i d'indrets meridionals de parlar occidental (i Moreira, *Folkl Tort.*, 40); tort. *racós* «econòmic» (BDC III, 107); d'uns que treballaven en diumenge, «és que són molt *řakózos*», l'Albagés (1936), «aquells pagesos són més *řakozos*!» Aspa (1935); i entra fins al baix-aragonès: «*racoso*: hombre aplicado, trabajador, buscador de la vida» (Binéfar: Coll i Altabàs, matís molt ajustat al que percebo en el cat. de l'Ebre); «*raqueta*: ànsia, angúnia» (Poboleda: Pinyas, *BuClPrTssa* II, 171), que es podria creure enllaç semàntic amb *recar* (si estiguéssim més segurs d'aquest gloss, on es nota mant detall errat o suspecte).

Amb aquest significat d'economies es relliga un verb aragonès d'antiga.data, que coneixem gràcies a la tesi doctoral de Xavier Tarrado, *arracar* 'arreplegar estalvis a profit (d'algú)'; sembla que formava part del formulari dels notaris de Terol en el S. xv, car hi apareix repetidament en contractes matrimonials: «nos ditas partes --- devamos --- bevir --- como buen marido e muller deven bevir, e *arracar* la una part a la otra todo bien e provecho, e redrar todo danyo», en un de 1434; en un altre: «recibo a vos, dita Johana por leal muller e prometo tirarvos todo danyo, misión e menoscabo

que podré, e *arracarvos* todo bien e provecho», mateix any, de l'Arch Hist. de Teruel (T., *Docs Notar turo-lenses del S XV*, III, Univ Bna, 1984, III, 213)

Per bé que no evident, pot haver-hi un enllaç entre això i un grup de regionalismes cast., de terres costeres, i més americans que cantàbrics. Pichardo, *Dicc de Cubanismos* (ed. 1862; 1836?). «*raque* m: la acción de buscar y coger fraudulentamente las cosas perdidas en las costas por algún naufragio --- *Ir al raque*» (> DAC. Esp 1884); Fdo Ortiz, molt objectiu i informat de tota cosa cubana, ho amplia i ho esmena una mica: «*raque*. ganga, venta muy ventajosa para el comprador», «*raquear*: robar, con preferencia en la costa, aun cuando no precisamente restos de un naufragio» (*Cat-tauro de Cub*, 210, 53) El santanderí J. M. de Pereda, en el glossari de *Sotileza* (1884), deia que *raquero* és «muchacho que se dedica al merodeo entre los buques de la dársena, a la bajamar, en muelles, careneros etc», i va usar-lo sovint a la seva novel·la (p ex, p 40); on també figuren *raquear* «hurtar», «ir al raque», *raqueo* i *raquerazo* (cites en el dicc d'Àni de Pagès)³

Fou Spitzer (*LexikK*, 106-7), que relacionà alguns d'aquests mots amb algun de cat, no en tragué conclusions clares ni quedà convençut del conjunt⁴ Suscità una rèplica de Bruch (*Bibl ARom* II, III, 63-64): que, com de costum, cerca de totes passades fonts germàniques, sense altra base que el poc que entengué Spitzer del romànic; i amb els seus habituals equilibris sobre formes dels parlars germànics existents, o suposades variants fòniques i apofòniques

Gamillscheg s'agafà en els seus dos suggeriments (*Rev de Filo Esp* XIX, 230, i *Romania Germanica* I, 377), i en resulta per una banda la suposició d'un gòt. **raka* «cuidado, preocupació» («sorge»), del qual vindria un oc. *racar-se* «tener miedo», un cast. ant. *raca* «iniquidad, injusticia» («unbill») —mot més aviat fantàstic—⁵ i el cat. *racar* que entén imprecisament com «afligir-se» («sich gramen»). Ja veurem que el mot no es troba gaire en occità, i sembla tenir-hi el mateix sentit que el nostre, que tampoc no és 'afligir-se'. Quant al germànic, no està gaire millor fundat aquest gòt. **RAKA* «preocupació»: variant apofònica de l'a -al ant. *ruccha* (al. antiq *ruche* id, *ruchblos* 'malvat', *ruchbar* 'esbombat, escandalós'). Boires que s'evacixen per poc que les vulguem condensar.

L'altra pista és més concretable i prometedora, potser amb bon encert?: en part, crec, no sense Gamillscheg la concreta també en un gòt. **RAKA* 'rasclat, rascllet'; almenys aquí hi ha bastant bon fonament germànic: ags *racu* (en part *raca*), b -al ant *raka*, neerl *mj. rake*, al. *rechen*, id. D'aquí traurien ells, junt amb el cat. *racós* i el cast. *raquear*, un oc. *racà* 'espigolar' («nachlesen») i *racó* «raspel»: si bé el fonament d'aquests és magre: res més que un incert lld. *racà* «grappiller» (Savages).⁶

En el DCEC/DECH (RAQUE) això ja m'ho vaig pendre seriosament, però com sigui que, des del substantiu germànic concret per a 'rasclat', enlloc no desemboçàvem, pel vessant romànic, a accepcions més abstractes i verbals, em preguntava si podíem trobar